

Komission vuoden 2026 työohjelma; Valtioneuvoston ennakovaikuttamispainopisteet

Kokous

Eduskuntatunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Tällä E-kirjeellä määritellään valtioneuvoston pääprioriteetit komission vuoden 2026 työohjelmaan vakiintunutta toimintalinjaa noudattaen.

Komission vuoden 2026 työohjelma ”Euroopan riippumattomuuden hetki” (COM(2025) 870 final) julkaistiin 21.10.2025. Työohjelma pohjautuu komission puheenjohtajan 18.7.2024 antamiin poliittisiin suuntaviivoihin. Komissio esitteli neuvostolle vuoden 2026 työohjelmaansa koskevan aiekirjeen yleisten asioiden neuvostossa 16.9.2025.

Suomen kanta

Euroopan unioni on Suomen tärkein poliittinen ja taloudellinen viitekehys ja arvoyhteisö.

Suomi on aktiivinen, luotettava ja ratkaisuhakuinen jäsenmaa, joka toimii aloitteellisesti, rakentavasti ja ennakoivasti edistääkseen omia tavoitteitaan.

Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa yhdistettynä kiristyvään suurvaltakilpailuun on muuttanut Euroopan turvallisuusympäristöä nopeasti, merkittävästi ja pitkäkestoisesti.

Suomen tavoitteena on globaalisti vahva ja toimintakykyinen Euroopan unioni, joka edistää jäsenvaltioidensa ja kansalaistensa turvallisuutta, hyvinvointia ja taloudellisia etuja. Demokratia, oikeusvaltioperiaate sekä perus- ja ihmisoikeudet ovat unionin kaiken toiminnan perusta. Suomi edistää pitkäjänteisesti sukupuolten tasa-arvoa EU:ssa.

Suomen pääprioriteetit kuluvalle EU-vaalikaudelle ovat Euroopan strategisen kilpailukyyn vahvistaminen, Euroopan kokonaisturvallisuuden parantaminen ja puhtaan siirtymän sekä biotalouden ja kiertotalouden mahdollisuuksien edistäminen. Suomi katsoo, että tulevalla EU:n monivuotisella rahoituskehyksellä tulisi osaltaan edistää näiden painopisteiden toteutumista.

Hallitusohjelman mukaan vuosittain laaditaan konkreettinen EU-vaikuttamisstrategia Suomen edun kannalta keskeisistä EU-kysymyksistä.

Valitut vuoden 2026 ennakkovaikuttamisprioriteetit ovat vaikutuksiltaan laajoja ja poikisektoraalisia ja niiden suhteen on vaikutettava erityisen aktiivisesti ennakolta sitoen myös eduskunta sekä keskeiset sidosryhmät mukaan ennakkovaikuttamislinjausten laatimiseen.

Valtioneuvoston ennakkovaikuttamisen pääprioriteetit komission vuoden 2026 työohjelmassa ovat:

- **Puolustus ja rajaturvallisuus**

Varmistamalla oman turvallisuutensa, Suomi varmistaa myös unionin turvallisuuden. Suomen keskeinen tavoite on, että EU:n itäisen laidan puolustus- ja turvallisuustarpeet huomioidaan läpileikkaavasti, saavuttaen samalla synergioita puolustuksen ja rajaturvallisuuden toimien välillä. Suomen näkökulmasta Euroopan puolustuksen ja turvallisuuden vahvistamisessa keskeisiä painopisteitä ovat unionin puolustusteollisen pohjan vahvistaminen, sotilaallisen liikkuvuuden edelleen kehittäminen ja laaja-alaiseen vihamieliseen vaikuttamiseen vastaaminen. Puolustushankintoja lähtökohdanaan tulee olla Nato-yhteensopivuus ja yhteishankintojen edistäminen. Unionin varautumistoimien osalta jatketaan vaikuttamista Suomelle keskeisimpien aloitteiden eteenpäin viemiseksi.

- **Ukrainan tukeminen**

Suomen lähtökohtana ennakkovaikuttamisessa on, että Suomi sitoutuu voimakkaasti tukemaan Ukrainaa ja sen jälleenrakentamista sekä on avoin erilaisille rahoitusratkaisuille Ukrainan tukemiseksi ja siihen kytkeytyen Euroopan kokonaisturvallisuuden vahvistamiseksi. Suomen ennakkovaikuttamisen tavoitteena on, että Ukrainan vahvaa sotilaallista ja muuta tukea jatketaan monimuotoisesti Euroopassa niin kauan kuin tarpeen. Suomi ennakkovaikuttaa siihen, että unioni on valmistautunut tuen jatkamiseen kaikissa tilanteissa, ml. Yhdysvaltain tuen mahdollinen huomattava väheneminen. Suomelle on keskeistä, että Venäjän pitkäaikaiseen ja muodoltaan mahdollisesti vaihtuvaan uhkaan koko unionille ja sen jäsenmaille varaudutaan myös tilanteessa, jossa Ukrainaan saataisiin aikaan tulitauko tai rauhansopimus. Suomi korostaa, että Venäjän hyökkäyssodan yhteydessä tehdyt vakavat kansainväliset rikokset eivät jää rankaisematta.

- **Strategisen kilpailukyyn vahvistaminen**

Suomi jatkaa kokonaisvaltaista vaikuttamista EU:n kilpailukyyn vahvistamiseksi. Ennakkovaikuttamistyössä tulee huomioida niin sisäisen kuin ulkoisen kilpailukyyn sekä taloudellisen turvallisuuden vahvistaminen mm. kansainvälisiä kumppanuuksia hyödyntäen. Unionin sisäisen kilpailukyyn näkökulmasta sisämarkkinoiden kehittäminen sekä digitaalisen ja puhtaan siirtymän edistäminen säilyvät ennakkovaikuttamisen painopisteinä. Suomi korostaa erityisesti innovatiivisten kasvuyritysten ja teollisuuden uudistumisen merkitystä, biotalouden mahdollisuuksia sekä EU:n teknologiajohtajuuden kehittämistä.

Suomen tavoitteena on, että ilmastotoimien kilpailukykyä pitkällä ja lyhyellä aikavälillä vahvistavat vaikutukset tunnistettaisiin ja huomioitaisiin nykyistä paremmin, myös talouden kasvua edistävinä tekijöinä. Lisäksi kilpailukyvyn osalta korostetaan tasavertaisia toimintaolosuhteita sekä tehokkaan kilpailupolitiikan ja investointimyönteisen toimintaympäristön merkitystä. Suomi pitää esillä markkinaehtoista ja kustannustehokasta energiapolitiikkaa. Lainsäädännön laatuun, sääntelyn yksinkertaistamiseen ja hallinnollisen taakan keventämiseen kiinnitetään erityistä huomiota säädösvalmistelun kaikissa vaiheissa.

Ennakkovaikuttamisen läpileikkaavana tavoitteena on, että parhaillaan käytävissä EU:n monivuotista rahoituskehystä (2028-2034) koskevista neuvotteluista turvataan edellä mainittujen prioriteettien riittävä rahoitus.

Edistettäessä Suomen tavoitteita Euroopan unionissa tulee huomioida Suomen tavoitteiden kannalta strateginen ja tarkoituksenmukainen asemoituminen toimintaympäristön muutoksessa.

Valtioneuvosto laatii kustakin edellä määritellyistä EU-ennakkovaikuttamisen pääprioriteetista E-selvityksen eduskunnalle.

Valtioneuvosto korostaa, että nyt priorisoitavien uusien aloitteiden ennakkovaikuttamisen ohella tulee jatkaa tehokasta vaikuttamista komission jo aikaisemmin antamista ehdotuksista käytävissä neuvotteluissa.

Oikeusvaltiokysymysten osalta Suomi jatkaa toimintaansa pitkäaikaisella linjallaan ja edistää oikeusvaltioperiaatteen toteutumista ja korruption torjuntaa EU:ssa.

Työohjelmassa mainittuihin komission ehdotuksiin otetaan tarkemmin kantaa niiden ilmestyttyä eduskunnalle laadittavissa kirjelmissä.

Pääasiallinen sisältö

Komission työohjelma 2026 julkaistiin 21.10.2025. Työohjelman otsikko on ”Euroopan riippumattomuuden hetki”. Komissio kuvailee ohjelman olevan tarkoitettu yhtenäiselle ja itsenäiselle Euroopalle ja sen rakenteen vastaavan komission puheenjohtaja von der Leyenin poliittisia suuntaviivoja kesältä 2024. Työohjelma rakentuu seuraavaksi tarkemmin käsiteltävistä painopisteistä.

Kestävä varaus ja kilpailukyky

Komissio toteaa kilpailukyvyn vahvistamisessa olevan vielä rakenteellisia esteitä purettavaksi ja ehdottaa tukea teollisuuden eri sektoreille (mm. auto- ja akkuteollisuus). Komissio ehdottaa toimia sisämarkkinoiden täyden potentiaalin vapauttamiseksi mm. ehdotuksilla tutkimuksen ja innovaatioiden vahvistamiseksi sekä säästö- ja investointiunionin loppuunsaattamiseksi.

Tämän painopisteen alla komissio esittää annettavaksi 31 aloitetta, joista 28 on lainsäädäntöaloitteita. Annettavaksi ehdotetut aloitteet käsittelevät mm. kriittisiä raaka-aineita, kvanttilaskentaa, energiaunionia, kiertotaloutta ja ilmastokysymyksiä.

Euroopan puolustuksen ja turvallisuuden uusi aikakausi

Puolustus ja turvallisuus säilyy komission prioriteettina ja komission mukaan turvallisuuden teema tulee läpileikkaamaan kaikkea sen toimintaa tulevana vuonna. Komissio esittää, että EU:n puolustusvalmiutta, puolustusteollisuutta ja kykyä vastata uhkiin vahvistetaan Puolustuksen valkoisen kirjan ja 2030 tiekartan pohjalta ja mainitsee mm. SAFE-

rahoitusvälineen, Ukrainan puolustussektorin sisällyttämisen Euroopan puolustusteollisuusohjelmaan sekä droonien torjunta-aloitteen osana itäisen sivustan valvonta (Eastern Flank Watch) -aloitetta. Puolustusteollisuudelle keskeinen puolustus- ja turvallisuushankintoja koskeva direktiivi tullaan uudistamaan ja marraskuussa 2025 annettavan sotilaallisen liikkuvuuden paketin neuvottelut ajoittuvat myös vuodelle 2026. Lisäksi komissio mainitsee EU:n ulkorajojen turvaamisen, joka tapahtuu EU:n muuttoliike- ja turvapaikkasopimuksen täytäntöönpanolla. Lisäksi komissio aikoo ehdottaa toimia järjestäytyneen rikollisuuden, ihmiskaupan ja lapsiin kohdistuvien rikosten ehkäisemiseksi.

Tämän painopisteen alla komissio esittää annettavaksi 9 aloitetta, joista 6 on lainsäädäntöaloitteita. Annettavaksi ehdotetut aloitteet käsittelevät mm. Frontexin ja Europolin vahvistamista, palauttamisprosessin digitalisaatiota, järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaa sekä puolustushankintoja.

Ihmisten tukeminen ja yhteiskuntiemme ja sosiaalisen mallimme vahvistaminen

Sosiaalisen yhteenkuuluvuuden ja sukupolvien välisen oikeudenmukaisuuden edistämiseksi on komission mukaan tärkeää toteuttaa sosiaalista suojelua vahvistavia sekä kestäväää kehitystä ja kilpailukykyä edistäviä politiikkoja. Komissio esittää mm. elinkustannuskriisiin, köyhyyteen ja nuorten osallisuuteen kohdistuvia toimia. Lisäksi alueiden kilpailukykyyn ja kasvun osalta komissio tulee esittämään itäisiä raja-alueita ja syrjäisimpiä alueita koskevia alueellisia strategioita.

Tämän painopisteen alla komissio esittää annettavaksi 15 aloitetta, joista 7 on lainsäädäntöaloitteita. Annettavaksi ehdotetut aloitteet käsittelevät mm. itäisiä raja-alueita koskevia kysymyksiä, työvoiman liikkuvuutta sekä rakennuspalveluita ja lyhytaikaista vuokrausta.

Elämänlaadun turvaaminen: Elintarviketurva, vesi ja luonto

Komissio ehdottaa toimia viljelijöiden ja elintarvikeketjun kilpailukykyyn vahvistamiseksi, maaseutuyhteisöjen tukemiseksi ja maataloutta koskevien sääntöjen yksinkertaistamiseksi. Lisäksi komissio toteaa varmistavan, että ilmastovaikutuksiin varautumisesta tulee pysyvä osa EU-politiikkaa.

Tämän painopisteen alla komissio esittää annettavaksi 4 aloitetta, joista 2 on lainsäädäntöaloitteita. Annettavaksi ehdotetut aloitteet käsittelevät mm. karjankasvatusta, elintarvikeketjun hyvän kauppataidan vastaisia käytäntöjä koskevia sääntöjä, kalastusta ja valtameriä.

Demokratian suojeleminen, oikeusvaltio ja arvojemme vaaliminen

Komission mukaan demokratia, oikeusvaltioperiaate ja perusoikeudet ovat EU:n perusta ja lisääntyvä ekstremismi, disinformaatio, kyberhyökkäykset ja ulkomainen sekaantuminen heikentävät luottamusta demokraattisiin instituutioihin ja vaalien rehellisyyteen. Tämän painopisteen osalta komissio esittää oikeusvaltioperiaatetta suojaavia toimenpiteitä osana EU:n monivuotista rahoituskehystä. Lisäksi komissio tulee esittämään toimia tiedotusvälineiden resilienssin, etenkin nuorille turvallisen verkkoympäristön, itsenäisten ja toimivien oikeusjärjestelmien sekä tasa-arvon edistämiseksi.

Tämän painopisteen alla komissio esittää annettavaksi 8 aloitetta, joista 3 on lainsäädäntöaloitteita. Annettavaksi ehdotetut aloitteet käsittelevät mm. kuluttajansuojaa, audiovisuaalisia mediapalveluita, korruptiontorjuntaa, tasa-arvoa ja rajat ylittävää rikollisuutta.

Globaali Eurooppa

Komissio näkee EU:n roolina epävakaa maailmassa edistää vakautta, oikeudenmukaisuutta, vahvuutta ja sitoutumista sääntöperustaiseen järjestelmään. Työohjelmassaan komissio tulee tämän painopisteen alla jatkamaan kauppasuhteiden laajentamista sekä luomaan digitaalisia sekä kauppaa, liikennettä ja energiaa koskevia kumppanuuksia. Komission mukaan Ukrainan tukeminen jatkuu ja sitä edistetään myös osana unionin laajentumista. Lähi-idän osalta työohjelmassa jatketaan työtä alueen pysyvän vakauden edistämiseksi.

Tämän painopisteen alla komissio esittää annettavaksi 3 aloitetta. Annettavaksi ehdotetut aloitteet käsittelevät mm. humanitaarista apua, Lähi-itää ja globaalia terveyttä.

Varautuminen huomisen unioniin

Komission mukaan työohjelmassa esitettyjen tavoitteiden saavuttamista tukisi komission kesällä 2025 antama ehdotuskokonaisuus EU:n monivuotiseksi rahoituskehyskeksi (MFF) vuosille 2028–2034.

Laajentumisen osalta komissio toteaa edistävänsä laajentumispolkua ja helpottavansa laajentumiskumppaneiden asteittaista yhdentymistä eri politiikanaloilla. Komissio aikoo esitellä jo syksyllä 2025 laajentumista edeltävät poliittiset katsauksensa, jotka ohjaavat tietä unionin tulevaisuuteen.

Sääntelyn yksinkertaistaminen

Uusien aloitteiden lisäksi komission työohjelmassa todetaan jatkettavan työtä sääntelyn yksinkertaistamiseksi ja toimeenpanon tehostamiseksi, jotta voidaan entistä paremmin tavoitella uusia innovaatioita, investointeja ja työpaikkoja. Yli puolet annettavaksi aiotuista, yksittäisistä lainsäädäntöaloitteista sisältäisi merkittävän yksinkertaistamementin. Komission mukaan uusilla yksinkertaistamisaloitteilla ja kokonaispaketeilla (omnibussit) yksinkertaistettaisiin sääntöjä keskeisillä aloilla, mm. autoteollisuus-, ympäristö-, verotus- ja elintarvikealoilla sekä lääkinnällisissä laitteissa ja energiatuotelainsäädännössä. Komissio toteaa tarpeen yksinkertaistaa myös paremman sääntelyn kehystä. Komissio myös toteaa soveltavansa suhteellisuusperiaatetta tiukemmin ja järjestelmällisemmin ja antavansa tätä koskevan tiedonannon vuoden 2026 alkupuoliskolla.

Komission työohjelman liitteissä listataan tulevat uudet politiikka-aloitteet (38 kpl, yksittäisiä aloitteita 70 kpl) ja voimassa olevaa sääntelyä koskevat arvioinnit (20 kpl), vireillä olevat (111 kpl) ja poisvedettävät ehdotukset (25 kpl) sekä kumottavat säädökset (1 kpl).

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Toimielinten välisellä parempaa lainsäädäntöä koskevalla sopimuksella (EUVL L 123, 12.5.2016, s. 1–14) EU:n toimielimet sopivat tehostavansa unionin vuotuista ja monivuotista ohjelmasuunnittelua noudattaen Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 17 artiklan 1 kohtaa, jonka mukaan komissio tekee aloitteet unionin vuotuisen ja monivuotisten ohjelmien laatimiseksi.

Komissio käy Euroopan parlamentin ja neuvoston kanssa vuoropuhelua sekä ennen vuotuisen työohjelmansa hyväksymistä että sen jälkeen. Komissio ottaa asianmukaisesti huomioon Euroopan parlamentin ja neuvoston vuoropuhelun kussakin vaiheessa esittämät näkemykset, mukaan lukien niiden pyytämät aloitteet.

Komission työohjelman pohjalta toimielimet vaihtavat näkemyksiä tulevan vuoden aloitteista ja sopivat vuotuista toimielintenvälistä ohjelmasuunnittelua koskevasta yhteisestä julistuksesta. Siinä yksilöidään poliittisesti merkittävimmät asiat, joita olisi käsiteltävä lainsäädäntöprosessissa ensisijaisina. Toimielimet seuraavat säännöllisesti koko

vuoden ajan yhteisen julistuksen täytäntöönpanoa.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Komissio esitteli vuoden 2026 työohjelmansa Euroopan parlamentin täysistunnossa 21.10.2025.

Kansallinen valmistelu

EU-ministerivaliokunta 21.11.2025.

EU-asioiden komitea (varajäsenet) 10.11.2025 ja varsinaisten jäsenten kirjallinen menettely 13.-17.11.2025.

Eduskuntakäsittely

Komission aiekirje vuoden 2026 työsuunnitelmasta oli esillä osana yleisten asioiden neuvoston kokouksen 16.9.2025 valmistelua suuressa valiokunnassa 12.9.2025.

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Toimivallanjako EU-asioissa valtakunnan ja Ahvenanmaan välillä määräytyy Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) mukaan. Ahvenanmaan asemaa arvioidaan erikseen komission eri ehdotuksia käsittelevissä eduskuntakirjelmissä.

Taloudelliset vaikutukset

Komission työohjelmaa koskevalla tiedonannolla ei ole suoria taloudellisia vaikutuksia.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Asiakirjat

Komission työohjelma vuodelle 2026: Euroopan riippumattomuuden hetki (COM(2025) 870 final)

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Eeva Kaunismaa, VNEUS, puh: 050 466 9722

VAHVA-tunnus

EU/1066/2025

Liitteet

Viite